

Lời nói đầu

“Nơi đây, ngày 19-2-1947 Đội quân báo thiếu nhi, tiền thân của Trạm giao thông và Trung đội Thiếu niên Bát Sắt công an Quận VI Hà Nội đã làm lễ tuyên thệ bí mật xuất phát trở về vùng tạm chiến Hà Nội tiếp tục chiến đấu chống thực dân Pháp góp phần giải phóng Thủ đô”.

Trên đây là nội dung bia di tích “Đội Thiếu niên tình báo Bát Sắt” đặt tại khuôn viên ngôi đình thôn Huỳnh Cung, xã Tam Hiệp thuộc huyện Thanh Trì, Hà Nội được khánh thành ngày 25-9-2004, nhân dịp kỷ niệm 50 năm giải phóng Thủ đô (10-10-1954 – 10-10-2004).

Đội Thiếu niên tình báo Bát Sắt gồm các chú bé liên lạc trinh sát của các đơn vị chiến đấu đường phố

mặt trận Nam Hà Nội. Trong khoảng gần hai năm, bắt đầu từ nhóm mở đường bí mật trở về Hà Nội, các em đội viên được lần lượt tung vào thành phố tạm chiếm hoạt động. Khó có thể nói hết mọi việc các em đã làm, như gây dựng cơ sở bí mật trong các gia đình công nhân, dân nghèo, trí thức, học sinh..., điều tra tin tức và tình hình địch, tổ chức việc đưa đón cán bộ ra vào nội thành, tham gia tiểu trừ Việt gian phản động cùng nhiều hành động táo bạo khác.

Với những thành tích đặc biệt xuất sắc trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, ngày 19 tháng 12 năm 2012, Đội Thiếu niên tình báo Bát Sắt đã được phong tặng danh hiệu Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân.

Trong dịp tái bản lần này, chúng tôi có hiệu đính và bổ sung một vài tư liệu lịch sử của Đội. Tác giả cuốn sách nguyên là đội viên Đội Bát Sắt có vốn sống thực nhưng không quen công việc sáng tác văn học.

Rất mong được bạn đọc thông cảm và chia sẻ cùng người viết.

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

I Giữa cánh đồng phía nam Hà Nội nhô lên một lùm cây um tùm, rậm rạp. Ẩn trong đó là một ngôi đền nổi tiếng linh thiêng. Ngày rằm, mùng một, những người sùng bái tín ngưỡng lui tới tấp nập cúng lễ.

Ngôi đền nằm bên dòng sông Tô Lịch, con sông có hàng nghìn năm lịch sử, mang nhiều truyền thuyết thần kỳ. Chung quanh ngôi đền trải ra bạt ngàn một màu xanh tươi mát. Những rặng mía Lữ xanh thơm mùi mật, những luống bắp cải cuộn chặt màu xanh dịu dàng, những củ su hào tròn căng phủ phấn trắng xanh, những chiếc hoa lơ trắng sấp giữa vòng lá biếc xanh khỏe khoắn. Từ khi tiếng súng vang động nội thành Hà Nội và ngày càng bùng lan dữ dội, đền Lữ tắt ngụi đèn hương. Màu xanh chết dần trên cánh đồng hoang dại. Tin đồn về những bóng ma xuất hiện ở đền Lữ truyền đến các làng quanh vùng gây nên bao điều kinh hãi. Người ta nói, đêm đêm, nhất là những đêm mưa rét, từng tốp bóng ma lớn bé, đàn ông,

đàn bà lũ lượt kéo về tụ tập quanh đền, lượn lờ nhảy múa hoặc ngồi dựa vào nhau khóc than thảm thiết. Người ta quyết đoán rằng đó là oan hồn của đồng bào chạy tản cư bị bom đạn giặc Pháp giết hại hiện lên báo oán. Người ta kể cho nhau nghe, vào lúc trời đã sáng rõ mặt người, vẫn còn những bóng ma đen trũi bò lên ngọn cây gạo cao tít sau đền, ngồi đung đưa như đánh võng hàng tiếng đồng hồ. Đền Lữ bỗng trở nên rùng rợn, xa lạ.

Đêm nay, ở đền Lữ bỗng lại xuất hiện nhiều bóng đen bí hiểm, trong đền thỉnh thoảng lóe lên một tia đèn pin rất mảnh. Ánh đèn sáng khoảnh khắc, rọi nhanh lên tấm bản đồ trải dưới đất. Có những tiếng xì xào nhỏ... Từ cửa đền Lữ vụt ra năm bóng đen, nối hàng một, bước bì bõm trên bờ ruộng mấp mô láng bùn trơn tuột. Bầu trời như chiếc vung khổng lồ úp chụp màu đen xuống mặt đất. Mưa rây hạt đều đều, sang xuân rồi mà vẫn dai dẳng cái rét của mùa đông. Từng đợt gió lạnh ào về, xoáy vào những cột điện xiêu vẹo giữa đồng, phát tiếng rít vi vu đơn điệu, huyền bí. Phía Hà Nội hắt lên một quang sáng điện đỏ bầm. Ở đó, chốc chốc lại rộn lên từng loạt súng máy ùng ục, xen lẫn tiếng nổ ỳnh oàng như trống cầm canh vang vọng.

Bóng đen đi đầu thỉnh thoảng dừng lại định hướng, mấy người sau lỡ bước xô giúi vào nhau. Đường bờ ruộng quanh co gấp khúc, bùn trơn nhầy nhựa, nhưng

không ai lộ tắt xuống ruộng trồng màu để chọn lối đi dễ dàng. Đôi lúc, một người trượt chân ngã lộn xuống một luống rau đã đâm vồng già cỗi, vùi vùi ngay đây, lấy tay nâng nhẹ những cây rau bị đổ để xóa dấu vết.

Đến một cái gò nổi chi chít mồ mả, bỗng người đi đầu dừng lại, cúi lom khom nhìn về phía trước, cả năm bóng đen cùng ngồi thụp xuống. Có tiếng khịt khịt mũi, tiếp theo là một giọng nói thì thào:

- Hình như có mùi thuốc lá thơm?

Im lặng giây lát...

- Thăm dò xem!

Một bóng đen đứng vụt dậy, dang tay vung mạnh về phía trước. Hòn đất rơi bịch xuống ruộng. Im lặng.

- Người nhầm đấy, đi đi thôi! Chú ý đề phòng cả trạm cảnh giới của ta nữa đấy.

Năm bóng đen lại bằng mình len lỏi giữa đám mồ mả, rồi mất hút như hòa tan trong đêm tối.

Dẫn đầu đội hình là một chú bé tóc húi cao dựng đứng. Chú có cái nốt ruồi đen bên mép, miệng lúc nào cũng như sắp cười. Đang đi dẹo chân, chú bị người đi sau kéo áo, hỏi nhỏ:

- Chúc này, có phải lửa kia không?

Theo tay bạn chỉ, Chúc thấy một đốm lửa xanh chập chờn phía trước. Ra về dày dặn và từng trải, Chúc nói:

- Ma trời đấy! Lửa không nhảy múa thế đâu. Cứ đến gần là nó biến mất. Kệ nó!

Chúc biết rõ cậu Tâm này còn tin có ma và rất sợ bóng tối, nên trả lời trêu bạn. Quả nhiên Tâm bước chậm lại, đi nép vào chú bé thứ ba, nói thầm:

- Thân ơi, ma mà ọ! Tao... đá ra quần rồi.

Thân đẩy tay vào lưng bạn:

- Đi đi! Mót thì nhịn chứ lị, chưa chi đã “quấn ra đài”.

Nghe Thân nói, Tâm thấy gương, hai mang tai nóng ran, cái ngứa lan tới đỉnh đầu...

Trong quá trình chuẩn bị cho chuyến đi đêm nay, Tâm cùng đồng đội đã cãi lý cả buổi về việc nên đi ngày hay đi đêm.

- Đi đêm là lén lút vụng trộm, nhờ địch tóm được thì bảo thế nào cho nó tin? Cứ đảng hoàng xuyên quốc lộ số Một mà về, làm như những đứa trẻ lang thang lạc mất bố mẹ lại hóa hay.

Lý lẽ ấy của Tâm tưởng như đúng vững, nếu không có Chúc nhảy vào cuộc tranh luận. Chúc nói bộp chát:

- Tổ nói thật, dù là vì nhiệm vụ đi nữa cũng đừng vỗ ngực ta đây “dinh tê” về tể. Thế nhục lắm, giấu mặt vẫn hơn. Mấy lại cánh mình không phải chỉ tránh con mắt của địch. Tổ xin hỏi, đi ban ngày mà bị công an cảnh giới của ta bắt giữ thì cậu khai ra sao nào?

Thân nhìn vào Tâm, thêm vào một câu:

- Đẳng ấy quên à, mang một chiếc bút chì xanh đỏ, một mảnh gương con mà còn bị du kích nghi là ám hiệu với giặc. Thế mà đẳng ấy đòi công khai “đinh tể” ban ngày thì to gan thật.

Tâm nín thình và phút chốc xoay ngược hẳn lại quan điểm của mình, cậu ta tuyên bố:

- Không phải tớ sợ ma gì hết. Tớ sẽ xông pha đêm tối cho các đẳng ấy biết tay.

Bây giờ là lúc thử nghiệm lời tuyên bố ấy, mà lại bị bạn đánh giá sợ ma đến đái ra quần thì chẳng còn thể thống gì nữa. Giá như lúc khác, Tâm gân cổ ngay: “Tớ mà sợ ma à, đừng khinh!”, nhưng bây giờ Tâm lặng im, bỏ mũ nổi gãi đầu sồn sột.

Bất chợt, từ phía trái hướng đi, vun vút lao lên ba quả pháo sáng. Hoàng Quyên đi sau cùng vượt lên vài bước nói như ra lệnh:

- Tẩn nhanh, ngôi xuống!

Ánh sáng loang loáng huyền ảo soi rõ mớ tóc bù xù hơi quần và nét mặt bình thản của Quyên.

Tâm ngồi cạnh khế làu bàu:

- Đốt sáng cho đỡ sợ du kích chứ gì. Quân nhát như cáy.

Nói rồi Tâm lại gãi đầu.

Biết bạn vẫn giận vì câu nói đùa vừa rồi của mình, Thân nhích gần Tâm, làm lạnh:

- Mai vào trong ấy, tớ lại kiếm nhựa chuối xanh xát cho đẳng ấy vãi bạn nữa là khỏi.

Tâm bị hắc lao bạch biến ăn trụi từng mảng tóc tròn xoe, suốt ngày cu cậu cứ sùm sụp chiếc mũ nổi trên đầu. Chẳng là hồi làm trinh sát mặt trận khu Mê Linh, Tâm thường ngâm mình dưới ao, đội bè bơi lên đầu để quan sát tình hình địch. Lúc về cậu ta chẳng chịu tắm gội sạch sẽ, nên ngứa ngáy sinh bệnh. Thương bạn, hằng ngày Thân vẫn lấy nhựa chuối tiêu xanh bôi chữa cho Tâm. Đôi bạn rất thân nhau, có miếng gì cũng chia đôi cùng ăn. Tâm mười hai, kém Thân một tuổi nhưng bé loắt choắt và thấp hơn bạn một cái đầu. Tâm phải bán báo kiếm ăn từ năm chín, mười tuổi, sau Cách mạng mới được cấp sách đến lớp bình dân. Thân là con một viên chức thất nghiệp nên chỉ được học đến lớp ba thì phải bỏ dở vì thiếu tiền đóng học phí. Thân trắng trẻo, hai má phúng phính như đắp bột.

Mấy quả đèn dù hạ thấp dần, từ sáng chói chuyển sang vàng ệch, đỏ lừ rồi tắt ngấm. Bóng tối choàng xuống rất nhanh.

- Đi thôi, Chúc! - Tiếng Hoàng Quyên giục.

- Tớ cóc nhìn thấy gì cả. Tối om om như hũ nút ấy. - Chúc nói và lấy tay vỗ vào mắt.

Quyên bước lên định dẫn đầu thì bỗng thụt hẳn một cái. Quyên cố rút chân này, chân kia lại lún xuống, người cứ thấp dần, thấp dần. Quyên khẽ kêu:

- Bỏ mẹ rồi, sa lầy các cậu ơi!

Chú bé đi thứ tư tên là Thụ, chạy lên nói:

- Đáng lẽ phải chờ một lát cho quen mắt hãy đi, đằng ấy chỉ được cái xông xáo.

Giọng Quyên từ bãi lầy vọng lên đĩnh đạc:

- Tổ sẽ rút kinh nghiệm sau, còn bây giờ các cậu phải kéo tổ lên đã chú!

Chẳng cái gì có thể làm cho Quyên mất bình tĩnh. Mười sáu tuổi mà đạo mạo, chững chạc như người lớn.

Bốn chú bé níu lấy nhau làm thành một sợi dây vững chắc kéo bạn lên. Hì hục mãi, Quyên mới thoát nạn, khắp người bê bết những bùn đặc quánh, tanh lợm.

Mưa nặng hạt dần, nước ào ào trút xuống. Trời đất hòa chung một màu hắc ín. Quảng sáng điện biến mất. Năm người chụm lại giữa đêm mưa nhưng không ai cảm thấy rét.

Chức lên tiếng nói đùa:

- Cứ như trong chum thể này, khéo vào nhằm đôn “quan lớn” thì om xương.

Thụ át giọng liền:

- Cái thằng lém, lúc nào cũng tếu được!

Chung quanh tối như bưng, Hoàng Quyên lo lắng. Mất phương hướng lúc này thì gay thật. Cả tổ đã lọt vào giữa vùng tranh chấp ngoại thành; không thận trọng, rất dễ đụng phải đồn bắt giặc. Với trách nhiệm tổ trưởng, Quyên không thể để đồng đội đứng mãi ở đây. Trời sắp sáng, nhiệm vụ mở đường sẽ không hoàn thành.

Tiếng Quyên hỏi rần rỏi:

- Các cậu nghĩ xem có cách nào tìm ra phương hướng không?

Tất cả im lặng. Mưa đổ nước xối xả. Gió thổi nhẹ. Làm sao tìm được phương hướng? Thân bột dè dặt nói:

- Có vườn cây to thì tuyệt. Cây to, các cậu biết chứ, sờ gốc khắc biết hướng đông, hướng tây. Thấy giáo tổ bảo thế!

- Thế thầy giáo cậu có dạy cách tìm chỗ có cây to để đến sờ gốc không? - Tâm bạch biến chèn ngang một câu làm Thân cụt hứng.

Nghe tiếng thằng em ruột của mình, Thụ lên giọng anh, mắng:

- Tâm, mày là chúa vắn vẹo. Thằng ranh!

Thụ và Tâm là con một gia đình lao động nghèo ở bãi Phúc Xá. Cũng như em, Thụ lăn lộn kiếm sống từ nhỏ. Nước da chú sạm đen màu khắc khổ. Mười bốn tuổi mà Thụ chưa hề một lần cắp sách đến trường. Sau Cách mạng, nhờ phong trào xóa nạn mù chữ, Thụ mới biết đọc biết viết.